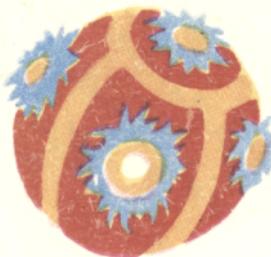

З. Ненлюмкина

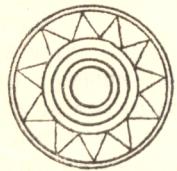
Аңгилгутыкльәкын, масарагақ!

Дорогому
американскому
журналисту
Майклу Краусу
от
советской газеты
"Советский Союз"
12 августа 1986 г.
в Гродеково Удмуртской

З. Ненлюмкина

АНГИЛГУТЫКЛЪАКЫН,
МАСАРАГАҚ!

Магаданское книжное издательство, 1985

Художник В. ЦИРЦЕНС

Н 48030102000-019 29-85
М—149(03)-85

Магаданскоe книжное издательство, 1985

АНГИЛГУТЫКЛЪАҚЫН, МАСАРАГАҚ!

Сильамун анақақо,
анлығ'ақо.

Сильами ангиг'нақақо:
пиниг'ақаңа анама ывығның
алих'сиг'ақо мақалг'игның,
памравлакақо, атыкугақо,
айыпх'атақо,
насаныргақо.

Силья укьюма:
уйг'ит, нуна амта аврамауқ —
апымың улимауқ.

Иңгит лъиқа амта авралгыт —
қых сулг'еның гутысхылгыт.

Киқмиг'ат ақуна мыльқуңақут,
лъиқа нутаг'инг'аг'ның атыкугақут,
Таугенақ масақ кийыми
кавих'қылуни рыпалъ,
Х'уютаг'лууни,
иг'ах тум,

Кыта алег'ақуқ.

Таугапик тывиг'ақуқ —
қимақуқ наңлымың.
Гуаймағипихтақуут!
Таугенақ ығ'нық —
Саух'та, уна?!

Нанилипихта сими?!

Икақаңа насаныргаңа,
пекака масаң тывиқаталг'е:
«Сали тывиг'нақыхлынаң,
ангиг'рукалъта сали!
Насаныргаңа атуқаш уң,
атыкука насалгуқ!»

ГУИ ТУМЫРАГАҚА

Масам акиух'викъя,
Масам нунаниңя...
— Суна?
— Тумы.
Тумы-агвихпут,
Тумы-ақуивихпут,
Масам уг'үхсимая,
таңқихсимая.
— Уноми напе?
— Суна?
— Тумы.
Үнугми қаниух'сима...

АЛЪҮНИК САПАГНИТАК

Гуи камгыҳка анама
алъүилимак,
льиңа китңилгык.
Гуи камгыҳка анама алъүилимак,
льиңа нутаг'инг'ак.
Апыхун ыглых'тақо —
акаммлъулътың,
қикирикүсөңг'алттың
түмынка алңилгыт.
Акуна қиқмиг'арагаг'ма
нунаниңаңет —
Малиг'ог'умаг'миңа,
түмынка наг'умарапет.
Сапагниситут лъыган —
апылагнитаңут!
Алъүигма тумңит амта
апылагнитаңут!
Қикирикүсөңг'алг'ит
алъүинка —
нунаниң!
Нутаг'аинг'аг'ның камыгьюйито —
алъүилгык — нунанипик!
Нутаг'инг'агның камыгьюйито —
Алъүилгык камгыҳка,
льиңа китңилгык!
Анавык алъүилиңаңык
камгыҳкын —
қиңаг'ягутыхлынакык!

ГУИ ҚИҚМИГ'АРАГАҚА

Гуи қиқмиг'арагақа

пиниқақақа

Кавилге, Кавиг'мың асимақа.

Китумун лъыған

ытыгмыхтывкаг'наг'утақа,

Ангиг'ақыкума,

анатақлъықақа.

Гуи қиқмиг'арагақа

анлисақлъықақа,

Гуимның ных қүсеқльуку.

Гуи қиқмиг'арагақа

кимухситақақа,

кимухситыхкалуку,

атуйқылуку.

Қиқмиг'арагақа Кавиқ

Қанрагнун напиг'ақақа,

Әнмет сукамың калуг'ақаңа,
қимухситңүх 'сұх' қүқ.

Гуи тахсиг'ақақа,

сагмаг'наюклъуку.

«Кавиқ,

Кавиқ,

Кавиқ».

Упытыхтақуқ!

Илакутақукук гуанкугнүү

Кавиқльу.

Напиң'анани санимни

малиг'ог'утақуқ,

лъыган суна қылылңакуман.
Айыпх'атақа катақумку —
муг'рах'лъықуқ.
Касуқата алъят қиқмиг'ат —
муг'рах'лъықуқ.
Кийымнуң эгун алиңьюкумнуң —
қанылгутнұлтъықуқ.
Гүи қиқмиг'арагақа Қавиқ
анлисаг'ақа.
Қимухситыклъықақа.

ҚАНЫҚ

...Канық,
канық,
кан-нық!
Иг'нықа апышаг'ақуқ:
— Сими алег'ақа канық?
— Накын апам уңани?
— Сими пувишаг'ани атыкum
канық?
— Сими айыпх'атагни
канық?
Канық,
канық,
канық!
Нынлъыми,
пих'туми

каныпихтақет:
ошат қайңит,
ют аврет,
қиқмиг'ат акуна.
Канық,
канық,
кан-нық!
...Акуна канық қынагма
илони —
таких'тупихтақо!
Аныг'нырғ'ақақа
айыпх'атақа —
канығ'ақа!
— Канық,
канық,
кан-нық!
Ісх'апақақа — қуякақақа.
— Қыюғ'ақуқ қылығи
Канық,
канық,
кан-нық!

ҰҢУВАЛГЕ АПЫОН

Қыюғ'ақуқ қилак —
таугатылтъуку гүи ысх'ақақа,
Қыюғ'луку гүи нарисоваг'ақақа.
— Сауга тана танғылг'е қилакун
ығлых'лъығ'е?!

Лъика уна уңувалг'е,
нақам қиланг'илнүү?

Анама пеңаңа:

— Апьюгуү.

Апых'үү: «Апьюү».

Апытаңа гүи анак:
«Апьюү уңуваңа?»

АҢҚАКУСЕЛЪЫҚ

Ымам аңқаң минкүма
ынлықнапиҳлъуку.

Илитывкаметыкут ылъминиң
аңқакусенүг'мың,
тунатаг'уныг'мың.

Эванысагмун ниңүг'наңкуут
аңқалтаг'екут аңқапигмың,
ынлалг'екут.

Аньяг'яг'аңаңут,
Аңукаг'ат ынми таугенаң.
Аңукаг'ат анланитыкаңет
тунатаг'ултыг'ит анлинх'ат.

Гуаяңг'ан мулутаңат
аңқаң нукалъпег'ыт,
Гуаяңыг'мың аг'наг'ат
аңқаң ах'түг'ягутаңат.

Бінпійт, наклъыгъыгъягулъуки
аг'наг'ат,

нукувылътың гуаятақет.
Апых'туақет аг'наг'ат,
натын тунатаг'усах'қат,
гуаях'тывкак'пынатың.
Таухкын таным ысх'апақет
тунатаг'улъыг'ит
унухтуман этам анлинх'ат
тунатаг'утақнаях'тут,
аг'ылъыг'ат пеқет:
«Қаваг'ъях'тух'сем!»
Сенг'иляхтың'аг'мың
анлинх'ат:
Нұкалъпег'ыт, нывех'сат
қаваг'ъях'түг'ақут.
Лъиқа акуна масақ
каваг'ниийтуқ,
мулупихтақуқ тывих'пынани.
Ыма гуенлығи илумун
пеқүқ: «Қаваг'ъях'тух'сем!
Уноми қувах'пагнақуси,
Инах'саг'аг'нақиси!»

ПИХ'ТУҚ

Саугақа кыхна қалг'иг'олг'е?
Саугақа кыхна атуг'олг'е?
Саугақа кыхна авилулг'е?
Саугақа кыхна лъях'алг'е?

— Пих'туқ, пих'туқ кийыми,
сильами нунаниюгақуқ!
Пих'туқ, пих'туқ кийими
сильами ангиг'ьюгақуқ!

Бінми авауг'ақат пихтуқ:
макнық, таңқик!
Бінмун пихтуқ итыйитуқ:
илох'туақат, пақнъех'туақат —
қиңаг'ьюкақат!

Пих'туқ, пих'туқ кийими
Сильами нунаниюгақуқ!
Пих'туқ, пих'туқ кийими
Салъами ангиг'ьюгақуқ!

Уникпаг'аг'ни аг'ылъыг'асагоқуқ:
қих'лұнуни, нуявлелуглunuни,
Ыпығ'лұнуни, аявелиг'лұнуни,
Авиулумаг'ми, аңалъкох'қақуқ.
Алыхтуныг'ның алъуни,
Авиулумаг'ми, аңалъкох'қақуқ!
Ниқұг'ох'сиуң, миқискит,
Саугақа кахна қалг'иг'олг'е?
Саугақа кыхна атуг'олг'е?
Саугақа кыхна авилулг'е?
Саугақа кыхна лъях'алг'е?

Пих'туми киен қиңаг'ьюкақат
пих'туқ, пих'туқ —

илох'тутақат!
паңнек'тутақат!

Кина-ам итыңан юк, гуайманықлъыкат!
Акуна налъуқыңг'аг'мыхтыхун,
иқиг'улъықат,
Үқиолъықат.
Ынкам гуаникуя,
Қаюмаг'мың,
пих'тум атутна ниқуг'ох'лъықат!

НАНИҚ

Сауга наниқ? — Гүи налъукақа?!
Сауга наниқ? — Гүи ысқ'ақъетақа?!
Сауга наниқ? — Қайгуда ыкныг'о?!
Сауга наниқ? — Қайгуда таңқихта?!

— Наниқ ыкныг'үқ,
мантығ'ам илон таңқитыка.
Наниқ ыкныг'үқ,
Уқыюғ'ак ылъх'ым ыкнықа.
Ипа натылнуут нанит алъакаг'мың
ыйтуылгумат:
гагныг'ыт,
гагныг'илнүут,
мысег'мың
ыпышамың,
Утақанағ'мың ипүях'кет —

Наним сайңани ипутақ,
утақақуқ аг'нам тугуях'қа.
Нықыңьюқам мантығ'ени
пиңаюның нанилиг'ақут:

таңқик,
макнақ!
Лъиг'ат-ам мантығ'ета
агрет таңқихтыврыгақа
паматуқам,
гагныг'ым
(Хұа лъиг'апиугақут!)

Наним —
таңқигутјан аграм илон.
Сауга наниқ?

— Ұкныңулуях'туқ!
Таңқигутыңулуях'туқ,
апьюқлъуни, тыпъях'қылуни,
ынущапиҳлъуни
ыкныг'аның лампачкам электрическим!

АЮҚШАНИ-ПАЮҚШАНИ

Микағ'ақ аңқақа пивиқақақа,
атутыңқақуқ, саютыңқақуқ:
«Аюқшани-паюқшани,
Қули-қули-қули.
Аңапитуг'ли, миңутатуг'ли,
Насыка-а-а, насыка-а-а-а».

Аңқапик микаг'ақ түгулүку
инлупег'мың, аңқакусег'а,
малихлъо ато:
«Аюкшани-паюкшани,
Қули-қули-қули.
Аңапитуг'ли, миңутатуг'ли,
Насыка-а-а, насыка-а-а!»
Микаг'ақ аңқақа пиниңқақақа,
Атутыңқақуқ, саютыңқақуқ!

ҚАНИК

Қаник ихтақуқ ипа натылнуқ,
Ювг'еканка қанирагат айыпх' тамни:
Ныгионг'алг'ит, қирикүсег'ыт,
тыкышқұх'тукат илет, лъиқа айхаг'ог'ыт.
ысх'апамалуку қанирагақ — уг'укақа,
Лъыгалнұкақақа
Ихтақұт илет қониврыгат,
нунаниқақанка.
итыг'ұх'туқума алңаг'ог'ит
Малихлъуки, гүи алңаг'ох'лъықанка.

КИТУЙИН?

Итыг'ұх'туғ'ақо —
утақақаш'пыңа ылъыпк,
Ымаң, кавсахтақо.

Апытақаш'пыңа:

— Китуйин?

— Гүиңжоқо.

Ҷытхыг'ылъын
иг'ухпинун ақұмақо,
гинан имұналғ'е
сахнъақақъялг'ақа —
ах'түг'ақақа.

Натын сахлъаку
гинан имұналғ'е,
натын сахлъаку?!

Итыг'ақо ынмун —
итыг'ұх'туғ'ақо.

Утақақаш'пыңа ылъыпк,
Ымаң!

Кавсахтақо —
апытақаш'пыңа:

— Китуйин?

Писақльо кийито.
Кавсахтақо.

Апытақаш'пыңа:
— Китуйин?

КИНА ҚИҚМИГАУГА

Айыпх'атажка мылъұх'туқак
Қиқміг'арагаг'ма нунаниқақ.
Икықаг'луқық,
агьюхсаг'ақақа.

Малиг'атапиҳтақаңа.
Үмьюгараҳлъыг'е, ниқұғ'ақақа:
«Гуесам уңувақак айыпх'атақ».
Аңувкақо қиқмиг'арагаг'мун.
Наг'умараҳтывкақақа.
Наг'умараһлъяг'луни,
тагих'туғ'ақуқ —
Этам мылъқұсувинг'алуни,
қыңаҳкығнун итығ'ақуқ.
Пекака:
«Ылтъпик амта мылъқұх'тоқутын».
Ниқүйитуқ ют улуситун қулиг'асақа,
Памьюминың ағ'уласеқуқ,
Каяқаңа сали ынаг'агутыххало —
Айыпх'атажка мылъқұх'туқак
Қиқмиг'арагаг'ма нунаниқақак.

ЮЛА

Саяг'ло ысх'ах'сику
Бынаг'ан?!
Саялг'о қилемқыку
кумыхог'мың акулык?!

Сауга, сауга?
Юлаг'уқ, юлаг'уқ!
Қатнұх'туқ,
атух'туқ: «У-у-у-у»,
— пихтум атутңаның!
Лъывақ — ако кумыхоқ кайываух'тук!

Панигма пеңа:
«Ыта гуилъу акуқа кумыхоқ
алъаку, алъаку!
Атуғ'ле амта
пих'тум, пих'тум атутңаның!
— У-у-у...
Лъывақуқ юлақ,
акуқаг'нетақуқ!
Пих'тум атутңаның атуғ'ақуқ».
Паника кайываг'ақуқ,
кумыхог'мың ақуг'луни,
атуг'ақуқ, апықаг'ақуқ:
— У-у-у — кина сали таугатын атуғ'ақа?
У-у-у — кина сали таугатын атуғ'ақа?

ИҚАЮХ'ТЫ

Сахпыне ақумгаюито,
Сақлье туқ!
Анака икаюг'ьюгақақа,
ығ'вигиле, накалъу
таниле?!

Саях'қаңа лъыган,
санақақнама,
палах'құмсухенақо.
Накалъу құлумсиг'ле?
Анама иных'тақаңа,

натын палах'куг'ақо.
Кийима ысимвало
ипа самың анака
икаюг'наңаңаңа,
Қуяйқылуку иңкүн.

ЛИСТВЕННИЦА

Ыта ысх'ақаң — сукамың —
ысымругаңаңа атака —
Ысх'ақаң уң лиственница ыта!
Атыклиъунгалг'е
суңаг'нилдүг'мың.
Матын әнмет танғыг'рулнуг'мың
гутысхамауқ!

— Сакаохта, уна!

— Салтықам —

пекаңа атама.

Қелуң натын аврани

симиях'қаңаңет:

кегми,

уқьёми,

ынкам уқюоми.

Гиугитхун лъыган ашаг'ог'оқу.

Упынх'ку таным —

Ашаг'ог'утыклиъка

суңаг'нилдүни қыюлг'е

үқигитаг'аң атыклиъук.

КАЛЪУК

Накын калъук алег'ақа?

Накын калъук касуг'ақа?

Микисқит илисимат
уникпаг'аухпынан.

Ыскуг'вигми илитаңет,
сими имаг'наұх'са,
сими нунавут акамлъулг'е,
сими ануңұх'тақъя,
сими калъух'са.

Үкюг'ак-ам калъух'тақъаку пеңет:
— Қилим аматқаны
ыпыхсатымыхтының
анеңшитаңут.

Анеңшитаңут ыпысаңет савит,
Рыпаль наңъяналг'ит
югни илисимакныңмын.

Айғысқыми акуна мытами
Углақ ыны накувтат санаңтъйт.

Айғысқими акуна мытами.

Ықниг'итыт атомныт алех'тут.

Уникпаг'ат уныхтут
уникпаг'алтъың.

Ылъых'пут-ам

уникпаг'ах'сүгних'қуқ —

Акуна нынлъых'пигақ

алигнег'утуқ!

Углаг'ит қалиқулъыг'ит ыскуг'вит,

Углаг'ит ыскуңг'алг'ит ют!

Кальук акуна,
киуг'ит ыскуг'aқет
силъанун найпытах'тыт.

ТАГНЫГ'АК

Тұмықун ығлых'тақо,
Тағнығ'ақа сивумни.
Ипушкитаг'акнама —

ишушиктағақуқ.
Талъиқа аг'улатақұнамку —
талъини аг'улатақа.
Нутхақұнама —
нутхақуқ амта!

Тұмықун ығлых'тақо,
Тагнығ ақа сивумни.
Ыңғашпақо тунумнун —
сали тагнығ ақ!
Қавсиугақат укут
тагнығ анка?!
Киситақанка...
— Кисисеқут амта!
Иқоқо ынламаг' ма.
Тагнығ ақа иқоқут
амта!

ҚСЮША АНЛЪЮГАҚУҚ

Ксюша анлъуюгақуң,
Натын қонпың микағ'ақ.
Иных' сат саях' қақ лъыган:
тана пихпинан, пихпинаң
таугавык...
Утақалңулуни анлиях' қақ,
Гүи ысх' атықльо пимаңа:
«Ныг'ыкумкын — анлилъықо,
Ылъыпк-ам ныг'ыкувна —
миклъильнқутың».
Анлъухситун гүи қанг'усимаңа,
Акуна уриг'утынка ысх'апахтывкаманка.
Ксюша ниқунг'етақуң, сими
қонпың микисқит микағ'ақат.
Тамың ынкам Ксюшам туқлъуг'ақет
Атх'инетхун аңынқыяни.
Иқъянеқуң апыныг'мың:
Тетя Катя,
дядя Юра,
Тетя Нина,
дядя Гена.
Ысх'апакыситаңа ананани Тамара
кулумсилг'е,
таухкын апытаңа:
— Тамара, икаюг'лакын?
Ананин Тамарам сойита,
натын илисисимақаңа
Ксюша анлъугнун питутанақылг'е,

Утақилнүлг'е,
қаку анлиях'қақ.
...Ксюша анлъиуогақуң.
Нытын конпрын микағ'ақ.

ГРУШАЛЪҚУСИҚ

Ксюша кымылиг'ақуң:
«Грушаңусе!
Грушаңусе!»
Айғысқымы грушат найисаугақут.
Акуна напах'тут найисаугақут.
Амалиг'минун пулаг'ақуң Ксюша,
Кымылиг'яқтұнуни.
Итх'утыклъуни ысх'ақа тапх'алык
Унах'сек-грушалъқусиқ!
Қуяңаг'ми пеқуң:
«Ытақун,
грушалъқусиқ!»
Ксюшам нутан ысхақа
аңылъқатақ.
Дядя Боря амалини апытақа:
«Накын груша анлъупик пимайиүң?
Сими кыхъяңқақа?
Натын ныг'нах'лъықа?»
Дядям Борям ынлаг'юмаг'ми
Пеқа Ксюша:
«Тана груша унах'семың санаңауң.
Ке лъыган ныг'нета.

Акуна ных'сам ах'туг'ақа.
Кинақыкан ных'саяқа
ыңылъқатах'лъықақа».«
Ксюшам пеқа амалини ысумруглуни:
«Гуарат алъқимаг'лаку грушалъқусиқ».«
Дядям Борям иных'тақа:
«Кыхъяхтоқуң ыпылг'енүй
Аңылъқатақ ныг'нетуқ.»
Бінми Ксюшам мулутақа
қулиг'амсуклъуку
Грушалъқусиқ анлъупик,
Ных'сам акуна ах'туя ныг'ныг'мың.

ГУТЫСХЫ

Қанипихтақуң сильба,
Аңатуг'итақут китулг'ит.
Гуаңкугнүң-ам иламлъу
Ангиқыситақуңук, натын
Гутысхаңақуҳук
Құгномнүң,
ағ'икнараңг'амнүң.
Акуна авақутағ'оқ гүи
Ағ'икнарамни ытақуң.
Атықупук иламлъу увсунелъықуң
Лъыған. Гутысхаңақуңук натын.
Илама пеқаңа:
гутысхым ағ'икнара,
Лъыған кенгуруг'ым қанта.
Пих'тух'тықатанғ'аку, сильбакун

Ыглых'тақукук, айгумун.
 Құғнұңамнүң,
 ағ'икнараг'міглұку
 авақутағ'оқ, лъиңа кенгурух'кук.
 Ынмун итыг'ақукук,
 аюқулъыг'еңың
 Гутысхаңамнүң. Илисуңыг'мың
 Наңылъумнүң ах'түг'акетыкук.
 Гутысхыпук икақапук,
 увсатақапук.
 Атықупук лъыған апышувинг'етақук.
 Гутысхым атыкук авқутақа апъях'қа!
 Таугатытақуқ гутысхы!

КУМЛУ

Сали микағ'апик
 кисисинақыпихтақуқ.
 Ситамат киситақет,
 Тағавық авағ'ақуқ,
 Эгун пеқуқ:
     атасиқ,
     малғ'ук,
     пиңают,
     ситамат...
 ...күмлү!
 Гуарат анлипик пеқуқ.
 Аниң айыпх'атаман, апытақа:
 «Қавсит айхатын их'тат айыпх'атамун?»

— Ситамат! — пеңүқ микағ'ақ.
— Күмлүн-ам? — аниң пеңа.
Икаға айыпх'атани, киситыврег'ақет
Айхани:

атасиқ,
малг'ук,
пиңают,
ситамат...

А! Күмлу — талъимат!
Талъимаугақут айханка айыпх'атмни.

— Ылъпык-ам, илисимакақыки,
қавсит айхах'тын айыпх'атах'пыни?

СУҢАВРЫГАТ

Калъых'тақанка ипа натылнұт
суңаврыгат.

Ысх'атана кавилг'е —
акамкыхтақ!
Тана-ам — пырилг'е,
таксымсоңгалг'е.

Уна тугумекъяқа,
алумни ытақун!
Қыюпихтуқ,
қыюпихтуқ,
қылонқа қилим!
Әта ўавық тана суңақ,
натыта?

— Суңаг'нитуқ,
лъиқа ывық,
лъиқа қуқуңақ!
...Калъых'тақанка ипа натылнұт
суңаврыгат:
акамкыхтат,
тықышкух'туқат,
таксымсоңгалг'ит,
әгитаг'ат әхтуқат — ипа натылнұт!
Алумнун катақанка — суңаврыгат,
Пыриг'улъұтың кавимсүгнилнұт,
лъиқа иқалъум силъывет!
Әта наңылъумта

нунами суңаврыг'аг'нег'ылъта,
Укьюг'ак юпит авратың ынлықнах'сатумет
суңаврыгаг'ның, тамың ынкам углапит,
Ипа натылнұт суңаврыгат нунами углат
налъқынамат

мантығ'ат аўатҗини.
Үимнүн пулақұзық алеҳ'лъықанка
калъых'санка суңаврыгат,
санлагомни минлъыхсимиаяқа.

ЕЛҚА

Апы, қаник...
әйдеңеңы ниқуг'нақуқ
силъамың: апы акуна тырытайтуқ,
Натын қаник нутан апымльзаг'ұх'тақуқ
қайңакун апым ытылг'им...

Апы, қаник...
эйңенеңыткулъык,
Көргисет ыскуг'вимта таңқитақут лъыған!
Көргисани амта қаниңог'ыт,
Лъиқа илумун қывлықшитақут!
Қамақұқ ыкнық — ыкумақут ипа
Наталңут ыкныврыгат — ыкынқиталг'ит
Быллықнатупик!
Рыпаль ўи сукег'ло итықыситақо
Эйңенеңыткулг'енун,
атулг'енун!
Ыскуг'вимта қукани
напах'туқ нукувг'ақук,
Құқуналық сикуврыг'ах'сүгниг'ның...
Микисқит тугулұтың кайывқахтақат,
Атумаг'мың, маниқусаг'ақат ықниньқылуку,
Быкниг'аҳ'құт'ақут
ыкныврыгет напах'тум.
Құянаңқұтңан гиүим
нутан нұтықаталг'им!
Ыльџан амалъкам укьюх'пак
мақах'тывқах'лъықетықут.
Акуна нынлымми, апypesигми,
суңаг'нитақут
сикух'сүгнилнүт қуқунет.
Апы, қаник...
эйңенеңыткулъык.
Микисқит ыскуг'вигми елқақут.
Ынми-ам, қылыги, анама ынлықнах'саг'ог'оқа
Микағ'ақ елкарагақ,

амта ыкынқитаях'қақ,
амта атусах'қаш'пут,
маниқусаг'уман, сукамың
апы ихсийқылуку углатун,
ситух'ағ'ьюм!

ҚЫВГАҚ — ИНЫҢУТЫ

Ке тупанық қонпың силья юқах'тақауң?
Ке тупанық қонпың ўи тупахтақаң?
Ке ынывут имигақауң авилугмың,
қаныг'мың?
Ке кикміг'ат нығ'ывқақаки?
Ке икаюг'ақана сашқах'синағ'мың?
— КЫВГАМ!
Ке ылъминың ығ'вигақаки какиг'утыни?
Ке атуты ылъминың атумсеқаун?
Ке ымани тахсуг'ақауң таритаг'алг'е?
Ке әнмет имих'таки ымых'татыт?
Ке қипанка наңылъуита иглах'қупихтаки?
— КЫВГАМ!
Ке атықлъуит авақутаг'ог'ми миңқақаки?
Ке ыпх'итывқақаун натық қонпын?
Ке куяпығат ақумитапут их'түг'ақаки?
Кина ынамтыни ынықьюнанг'о?
— КЫВГАҚ!

— Иии! Қывгақ!

ҚЫЮЛГ'Е ҮМЫЛГ'УТАГ'ОҚ

Нукалъпег'асурагам налъкума
қыюлг'е үмылг'утаг'оқ.

Түкльуг'амет илани:

— Телаг'аси, ўимнун!

Ытақун, ытақун!

Қыюлг'е аяқналг'е,

иг'налг'е —

секрет!

Микисцит қантаг'луку

нукалъпег'ақ пекат:

— Йықаям, йықаям қыюлг'е

үмылг'утаг'оқ!

Кем, пыг'үң нунамун!

Наңылъумта иг'лах'пут,

аяқлъах'пут.

Сали эгун масақ

алеқан уноқу,

Алех'нақын ўаңқунун

қыюлг'е, хин тәйреғ

аяқунъалг'е

Секрет.

Нукалъпег'ам илани таўхкын

пит: «Ах'сан, пыг'унақаңа

қыюлг'е секрет!»

Пыг'улъх'аг'луку қыюлг'е

үмылг'утаг'оқ

пыг'увихтың унах'сег'ог'мың

налъунелькусимат.

Кавсит гиүгит ахлъыкут,

анлилъыкут микисцит...

Эты қун аваух'лъықатхун

қыхлге үмылг'утаг'оқ —

ИГ'АХ'ТЫҢ.

СОДЕРЖАНИЕ

Ангилгутықлъакын, масарагақ!	3
Гүи тұмырагақа	4
Алъянк сапагнитак	5
Гүи кикміг'аратақа	6
Канық	8
Ұңувалғ'е Апьюң	9
Аңқакуселъық	10
Пих'туқ	12
Наниқ	14
Аюкшани-паюкшани	15
Қаник	16
Китүйин?	16
Кина қиқміг'ауга	17
Юла	18
Икаюх'ты	19
Лиственница	20
Калъук	21
Тагныг'ақ	22
Қсюша айлъуюгақү	23
Грушалькусиқ	24
Гутысхы	25
Қумлу	26
Суңаврыгат	28
Елка	29
Қывгақ — иныңтуы	31
Қыюлг'е ымылг'утаг'оқ	32

Для детей дошкольного
и младшего школьного возраста

Зоя Николаевна Ненлюмкина

АНГИЛГУТЫҚЛЪАКЫН, МАСАРАГАҚ!
ПОГУЛЯЙ СО МНОЮ, СОЛНЫШКО!

(На эскимосском языке)

Редактор А. И. Зыбина
Художественный редактор Б. Д. Зевин
Технический редактор Н. С. Стаменова

ИБ 00592

Сдано в набор 27.02.85. Подписано к печати 24.06.85.
Формат 60×90/32. Бум. тип № 1. Гарнитура школьная,
Усл. л. 1,25. Усл. кр.-отт. 1,38. Уч. изд. л. 1,16.
Тираж 500 экз. Заказ 634. Цена 5 к.

Магаданская книжное издательство,
685000, Магадан, пр. Ленина, 2

Магаданская областная типография

Управления издательств,

полиграфии и книжной торговли

Магаданского облисполкома,

685000, Магадан, пл. Горького, 9

Ненлюмкина З. Н.

H51 Погуляй со мною, солнышко!: Стихи /Худож. В. Цирценс.— Магадан: Кн. изд-во, 1985.—35 с., ил.—Текст на эскимос. яз.

5 к. 500 экз.

Стихи молодой эскимосской поэтессы прививают маленьким северянам любовь к своему краю.

Н 48030102000—019
М —149(03)—85

Д

5 коп.

